

AURRETIAZKO BORONDATEAK ETA ETIKA:
BIZITZAREN AMAIERA DUIN ETA GIZATIAZ
BATERANTZ

COLISÉE BARRIKA EGOITZA.
ENTITATEA: LA SALETA CARE SL

A ARDATZA: ARRETA ETA BIZITZA PLANA

1. SARRERA

Colisée Barrikan egoitza etxe partekatu bat dela ulertzen dugu, non pertsona bakoitzak bere bizi proiektua mantentzen duen eta, ahal duen neurrian, bere orainari eta etorkizunari eragiten dieten erabakietan parte hartzen duen, bizitzaren azken fasea barne.

2. JARDUNBIDE EGOKIAREN GARAPENA

Jardunbide egoki hau iraupen luzeko zainketetako Arreta eta Bizitza Planen garapenean oinarritzen da, pertsonak bizi, zahartu eta bizitza amaierari aurre egiteko moduari buruzko erabakien plangintza aurreratua txertatuz, duintasuna emateko eta beren nahiak eta lehentasunak errespetatzeko.

Arreta eta bizitza plan bat pertsona bati arreta planifikatu eta gauzatzeko aukera ematen duen prozesu bat da, bere beharrak eta lehentasunak kontuan hartuta, bere bizi proiektua babesteko. Pertsona ardatz duen ikuspegia da, erabakitze gaitasuna errespetatu eta ongizate fisiko zein emozionala bermatzeko.

Plan indibidualen azterketan, Aurretiazko Borondateen Dokumentua erregistratuta duten egoiliarren ehunekoa txikia zela ikusi genuen, eta, kasu askotan, edukiaren eta erabilgarritasunaren gaineko ezjakintasuna orokorra zela. Horrek agerian utzi zuen beharrezkoa zela egoiliarrei eta familiei prozesu horretan informazioa ematea, sentsibilizatzea eta laguntzea.

Aurretiazko Borondateen Dokumentua (ABD) dokumentu idatzi bat da, pertsona batek etorkizunean jaso nahi duen edo jaso nahi ez duen tratamendu medikuaren inguruko lehentasunak adierazten dituen, gaixotasun, ezintasun edo korderik ezeko egoera iraunkor baten ondorioz ezin badu bere borondatea pertsonalki adierazi. Pertsonen autonomia errespetatzen dela bermatzeko eta erabaki medikoetan eta asistentzialetan beren nahiak kontuan hartzen direla ziurtatzeko modu bat da.

ABDak osasunari lotutako beste alderdi batzuei buruzko jarraibideak ere jaso ditzake, hala nola organoen donazioa, arnasketa artifizialaren erabilera, hidratazioa, elikadura, etab. Garrantzitsua da Aurretiazko Borondateen Dokumentua dagokion autonomia erkidegoko Aurretiazko Borondateen Erregistroan erregistratzea, profesional sanitarioei eskuragarritasuna errazteko.

ABDa edozein unetan alda edo ezezta daiteke, pertsonak erabakiak hartzeko gaitasuna mantentzen duen bitartean.

Bizitzaren amaierako arreta medikoaren testuinguruan, narriadura kognitiboa duten pazienteen kasuan, ohikoa da erabakiak hartzeko zailtasunak aurkitzea. Sarritan, familiek ez dute lortzen etapa horretan pazientearen nahiak zeintzuk izango liratekeen jakiteko adostasunik, eta horrek, arindu baino gehiago, sufrimendua luzatzen duten ebakuntzak ekar ditzake. Egoera horiek dilema etiko eta kliniko garrantzitsuak planteatzen dituzte, batez ere tratamenduak etetea, ospitalera ez bideratzea edo zainketa aringarriak hastea eta antzeko erabakiak hartu behar direnean. Konplexutasun emozionalak eta pazientearen borondatearen gaineko ziurgabetasunak haren ongizate integrarean oinarritutako jardura zailtzen dute.

3. HELBURUAK

Ekimenaren helburu nagusia gure zentroan bizi diren pertsonen autodeterminazioan laguntzea eta erraztea da, baita haien familiarena, lantaldearena eta inguruko komunitatearena ere.

Beste helburu batzuk izan daitezke:

- Pertsonen autonomiaren printzipio etikoa eta legala indartzea.
- Pertsonen autonomia errespetatzea osasunari eta zainketei buruz erabakitzeke orduan.
- Colisée Barrikan bizi diren pertsonen nahi eta balioak ezagutzea bultzatzea.
- Mendeko pertsonen bizitzaren amaieran bizi kalitatea hobetzea.
- Egoitzaren eta komunitatearen arteko lotura bat ezartzea, gure zentroa ingurune sozialera irekiz.
- Mina edo sufrimendua arintzeko eskuragarri dauden baliabideen berri ematea.
- Gai sentikorrei buruzko ezagutza eta gogoeta bultzatzea, besteak beste, sedazioari, ospitaleratzeari edo ahalegin terapeutikoa mugatzeari buruz.
- Familiei informazioa ematea, erabaki partekatuak hartzeko konfiantza indartzeko.

PRINTZPIOAK:

Proiektua bioetikaren esparruak eskaintzen dituen funtsezko printzipioetan oinarritzen da:

- 1. Autonomia:** pertsona bakoitzak bere bizitzari eta zaintzari buruz erabakitzeke eskubidea du. ABDA da printzipio hori ondoen bermatzen duen tresna.
- 2. Ongintza:** erabakiak ahalik eta onurarik handiena sortzera bideratu behar dira, ongizate fisiko, emozional eta espiritualaren errespetatuz.
- 3. Kalterik ez egitea:** sufrimendua sortzen duten edo agonia beharrik gabe luzatzen duten esku hartzeak saihestea dakar, hala nola ankerkeria terapeutikoa.
- 4. Justizia:** zaintza aringarriak, informazioa eta laguntza eskuratzeko ekitatea bermatzea, adinagatik, mendekotasunagatik edo egoera ekonomikoagatik diskriminaziorik egin gabe.

Etika eta plangintza aurreratuei buruzko hainbat jardunalditan parte hartu ondoren, eta Naomi Hassonen (Getxo Zurekin) proposamen baten ondorioz, Colisée Barrikan proiektu hau abian jartzea erabaki zen.

Helburua zen pertsona bakoitzak -bere kabuz edo maite dituenen ondoan- bere bizitzaren amaieran zer nahi duen eta zer nahi ez duen hausnartu ahal izatea. Horretarako, esparru soziosanitarioko profesionalak prestatutako informazio argia eta ulergarria dago, agertoki posibleak ezagutzen laguntzen duena, horien onurekin eta zailtasunekin.

Horrenbestez, erabaki bakoitza pertsona bakoitzaren balio, nahi eta duintasunarekiko errespetu sakonean oinarrituta egotea bilatzen da.

4. GARAPENA

Victor Landarekin (medikua eta Bizkaiko Medikuen Elkargoko kidea) eta Naomi Hassonekin (Getxo Zurekin) Colisée Barrikan lehen bilera egin ondoren, zentroko zuzendariarekin eta gizarte langilearekin batera, zerbitzua zabaltzeko aukera ikusi zen, bai zentroko kideei, bai Barrikako komunitateari oro har.

Helburu horrekin, Itziar Unibaso alkatearekin eta Ongizate zinegotziarekin bilera bat egin zen, proposamena aurkezteko. Biek babesa erakutsi zuten, eta, ondorioz, zentroan berehala hasi ziren lanean, Barrikako elkarte nagusiekin koordinatuta.

Ekimenak Bizkaiko Medikuen Elkargoaren eta Victor Landa, Ander Astobieta, Ana María Lerma eta Luciano Jose Aguilera profesional boluntarioen laguntza izan zuen.

Prozesua zenbait fasetan egituratu zen:

- Hasierako informazio saioa, egoiliarrei, familiei, profesionaleri eta komunitateko pertsoneri zuzendua. Bertan, ABDA zertan datzan azaldu zen eta galdetegi bat banatu zen, hitzaldia baloratzeko eta dokumentua erregistratzeko interesa ikusteko.
- Sakontzeko bi talde saio, 12-15 parte hartzaileekin, hainbat erabaki eta kasu praktikoren kontzeptu medikoak, onurak eta eragozpenak jorratzeko.
- Interesa zutenen ABDA erregistratzea, profesionalen laguntzarekin.

Ekimena Udalarekin eta gure zentroarekin lankidetzan gauzatu da, interesa duten pertsona guztiak parte hartzera eta ABDA erregistratzera gonbidatzeko. Proiektua ezagutarazteko, hainbat zabalkunde ekintza egin ziren: erdigunean eta herriko toki estrategikoetan informazio kartelak jartzea, eta WhatsApp eta posta elektronikoko bidez informazioa bidaltzea familiei eta Barrikako komunitateko kideei, ekimena ahalik eta pertsona gehienengana iritsiko zela bermatzeko.

5. BALORAZIOA

Proposamenak oso harrera positiboa izan zuen, 100 pertsona inguru joan baitziren informazioa jasotzera, besteak beste: Colisée Barrikako egoiliarrak, Elorduy Fundazioko egoiliarrak, emakume eta erretiratuen elkarteetako kideak, egoiliarren senideak eta langileak, behar komunitario bati erantzunez.

Jasotako 43 inkestetatik, gogobetetze orokorra 10etik 9,5eko batez besteko puntuaziora iritsi zen. Ondorengo saioetan, 62 pertsonak formalizatu zuten beren ABDA, gaitasun kognitibo nahikoa duten egoiliarren %75 barne.

Zentroak nabarmentzen du ekimena erreferente izan dela beste Colisée zentro batzuentzat. Horren adibide da Colisée Kirikiño, aurki proiektua aurrera eramango duena.

Emaitzak, horrelako ekimenen behar soziala ez ezik, agerian uzten du egoitzen estigma murrizteko gaitasuna ere, konfiantza sortuz eta komunitateari zentroko lanaren kalitate humanoa eta profesionala erakutsiz.

6. ONDORIOAK

Aurretiazko Borondate eta etika proiektuak Colisée Barrikak Pertsonan Oinarritutako Arretarekin eta bizitzari eta heriotzari buruzko elkarrizketa irekiko kultura sustatzearekin duen konpromisoa indartzen du.

Gure zentroko egoiliarrek lasaiago eta seguruago sentitzen direla adierazi dute, euren nahiak errespetatuak izango direla jakitun. Familiek gardentasuna eta laguntza positiboki baloratzen dute, eta profesionalak, berriz, erabakiak hartzeko tresna hori izateak dakarren argitasun etikoa nabarmentzen dute.

Ondo bizitzea eta ondo hiltzea errealitate beraren bi aurpegi direla uste da irmoki, eta bizitzaren amaierari beste edozein etaparen duintasun, zaintza eta pertsonalizazio berarekin ekin behar zaiola.

Colisée Barrikan, bizitzaren amaiera esanahiz beteriko unea dela ulertzen da, non balio pertsonalek, familiarrek eta komunitarioek bat egiten duten. Zentroaren konpromisoa da prozesu horretan errespetuz, enpatiaz eta profesionaltasunez laguntzea, sinetsita zaintzaren etika ez dela bizitzarekin amaitzen, eta, aldiz, azken unera arte duintzen duela.